

ΚΑΟ: Θεσμός μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων και

καταπολέμησης της ανεργίας της φτώχειας

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

*γράφει ο Βασίλης Τακτικός**

Στις 20 με 22 Μαΐου, εκτός κάποιου απροόπτου καθορίστηκε η ημερομηνία του ανοιχτού συνεδρίου κοινωνίας πολιτών για την κοινωνική οικονομία. Παράλληλα, συνεχίζονται οι περιφερειακές συνδιασκέψεις προετοιμασίας του συνεδρίου, τέλος Φεβρουαρίου για τη Πάτρα, αρχές Μαρτίου για την Κρήτη, 12 Μαρτίου έχει καθοριστεί για τη Θεσσαλονίκη,

τέλος Μαρτίου για τα Τρίκαλα και τον Απρίλιο για Ανατολική Μακεδονία- Θράκη.

Διοργανωτές του Συνεδρίου είναι συμπράττοντα κοινωνικά δίκτυα. Δίκτυα, κοινωνίας πολιτών και κοινωνικών επιχειρήσεων, δίκτυα καταναλωτών, Συνεταιρισμοί, ανθρωπιστικά και οικολογικά δίκτυα. Βεβαίως, η αρχική πρωτοβουλία ανήκει στο Πανελλήνιο Παρατηρητήριο Οργανώσεων Κοινωνίας Πολιτών, στην Ένωση Συμπράξεων Κοινωνικής Οικονομίας, Ομοσπονδία UNESCO, και Ομοσπονδία Εθελοντικών Οργανώσεων, αλλά αυτό δεν αποτελεί κανένα προνόμιο καθώς η οργανωτική επιτροπή του Συνεδρίου είναι ανοικτή για κάθε δευτεροβάθμιο δίκτυο. Έτσι η συμμετοχή καθιστά το εγχείρημα καθολικό. Παράλληλα συμμετέχουν και δίνουν το παρόν εκατοντάδες πρωτοβάθμιες οργανώσεις και κοινωνικές επιχειρήσεις των οποίων ο πλήρης κατάλογος θα δημοσιευθεί πολύ σύντομα στην πορεία προς το συνέδριο.

Σκοπός του συνεδρίου είναι, η **συγκρότηση του υποκειμένου της κοινωνικής οικονομίας**, η ενδυνάμωσή του για να αποτελέσει κοινωνικό εταίρο που θα διαβουλευεται με την πολιτεία και την ΕΕ για τη χάραξη πολιτικών για την κοινωνική οικονομία και την κατανομή των σχετικών πόρων.

▣ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

• Η ανάδειξη της Κοινωνικής Αλληλέγγυας ▣ οικονομία- ως Θεσμού ενίσχυσης της παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας,
, μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων και καταπολέμησης της ανεργίας της φτώχειας.

• Κοινωνία πολιτών ως θεσμός ▣ αυτοοργάνωσης και συγκρότησης του υποκειμένου της κοινωνικής οικονομίας
σε δευτεροβάθμιο επίπεδο

• Η κοινωνική επένδυση στους ανθρώπινους πόρους, τη γνώση και το κοινωνικό κεφάλαιο.

ü ειδικότεροι στόχοι του συνεδρίου είναι η έναρξη της διαδικασίας για την **δημιουργία Επιμελητηρίου** (κατ' αναλογία με άλλα επιμελητήρια) για την κοινωνική οικονομία που θα απαρτίζουν όσοι είναι εγγεγραμμένοι στα σχετικά μητρώα διαφόρων υπουργείων. Επίσης στόχος είναι η **ανάληψη έδρας στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της ΕΕ.**

ΤΟΜΕΑΚΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ü **Αγροδατροφικός τομέας στη κοινωνική οικονομία**

ü **Τομέας υγείας και κοινωνική επιχειρηματικότητα**

ü **Περιβάλλον και πράσινο επιχειρείν**

ü **Δια βίου μάθηση**

ü **Πολιτισμός και κοινωνική επιχειρηματικότητα**

ü **Συνεταιρισμοί και κοινωνικές Συμπράξεις**

ü **Τοπική Αυτοδιοίκηση και κοινωνική οικονομία**

Η ατζέντα αυτή δεν αφορά περιοριστικά κάποιους κλάδους της οικονομίας και μόνο όσους εργάζονται σε αυτούς αλλά το σύνολο της κοινωνίας και της πολιτείας καθώς η κοινωνική οικονομία απελευθερώνει ανενεργό ανθρώπινο δυναμικό και υλικούς που βρίσκονται στο περιθώριο της παραγωγικής διαδικασίας.

Μεσούσης της οικονομικής κρίσης και της παρατεταμένης λιτότητας, η κατακερματισμένη κοινωνία είναι ο αδύνατος κρίκος στην οργανωτική συνοχή που χρειάζεται η οικονομία στο σύνολό της για να λειτουργήσει και αναταχθεί με συντελεστή τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Ο μεμονωμένος πολίτης δεν μπορεί να αντισταθεί αλλά ούτε και να αντιτάξει ένα νέο μοντέλο οργάνωσης, σε πανελλήνια κλίμακα. Η αυτοοργάνωση ως εναλλακτική λύση προϋποθέτει συλλογικότητα. Στη χώρα μας αυτοοργάνωση της κοινωνίας παρατηρείται μόνο σε πρωτοβάθμιο επίπεδο. Όσο σημαντικό κι αν είναι η πρωτοβάθμια οργάνωση όπως σε διάφορες συλλογικότητες στον ανθρωπιστικό και πολιτιστικό τομέα, σε δευτεροβάθμιο επίπεδο που είναι αναγκαίος όρος για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας η αυτοοργάνωση παραμένει ζητούμενο, απέναντι σε ένα πελατειακό κράτος που αρνείται με κάθε τρόπο τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Αλλά και απέναντι και σε προνομιούχες ιδιωτικές ελίτ που κερδοσκοπούν από τις σχέσεις τους με το κράτος και τις δημόσιες επενδύσεις ακριβώς γιατί είναι κατακερματισμένη η κοινωνία και δεν υπάρχουν επαρκείς θεσμοί διαφάνειας και κοινωνικός έλεγχος.

Έχει μεγάλη σημασία να κατανοηθεί πρώτα από όλα ότι, **η ανάδυση της κοινωνίας πολιτών είναι το θεσμίζον υποκείμενο της κοινωνικής οικονομίας.**

Η προηγμένη πολιτική σκέψη αναγνωρίζει αυτό το ρόλο στην οργανωμένη κοινωνία Πολιτών. Το πελατειακό πολιτικό σύστημα την αρνείται. Μολονότι σε παγκόσμια κλίμακα έχει διαπιστωθεί πως, ούτε το κράτος ούτε η αγορά μπορούν να κάνουν το έργο που συντελείται μέσω της κοινωνικής οικονομίας. Να κινητοποιήσουν δηλαδή το εθελοντικό και το κοινωνικό κεφάλαιο. Το κράτος είναι μηχανισμός που παρέχει ορισμένα βασικά δημόσια αγαθά, αλλά σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά την κοινωνία και την δυναμική που έχει αυτή να κινητοποιείται από τα κάτω. Ούτε το "αόρατο χέρι" της αγοράς δύναται να υποκαταστήσει το ρόλο που έχουν οι κοινωνικές συλλογικότητες στη συγκρότηση του κοινωνικού κεφαλαίου και στο κτίσιμο εμπιστοσύνης μεταξύ των κοινοτήτων.

Το κράτος δεν μπορεί να δημιουργήσει θεσμούς για την κοινωνική οικονομία. Μπορεί μόνον να τους αναγνωρίσει και να τους υποστηρίξει. Γι' αυτό και δε δύναται να αντιμετωπίσει τα σύγχρονα προβλήματα της φτώχειας και της ανεργίας, χωρίς τον συμπληρωματικό ρόλο της κοινωνικής οικονομίας. Κάθε κοινωνική επιχείρηση, έχει ως προαπαιτούμενο την στήριξη από την τοπική κοινότητα, με προϋπόθεση την αυτοδιαχείριση των ίδιων των πολιτών στην διαδικασία της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της ανακατανομής των πόρων. Τίποτε άλλο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την πρωτοβουλία την συμμετοχή και τον έλεγχο μιας κοινωνικής ομάδας και συλλογικότητας.

Αντίθετα, με αυτές τις αρχές παρουσιάζεται το φαινόμενο που βιώνουμε στη χώρα μας , ενώ υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι για την κοινωνική οικονομία αυτοί συνήθως κατευθύνονται προς μία μικρή ελίτ οργανώσεων Μ.Κ.Ο. και κρατικούς φορείς. Διαπιστώνεται έτσι ,μία τεράστια ανισότητα στην κατανομή των πόρων, που η γραφειοκρατία δεν θέλει να αναγνωρίσει και να διορθώσει , στο βαθμό που η ίδια η κοινωνία πολιτών δεν είναι σε θέση να το προβάλει. Για παράδειγμα στην Ελλάδα, 50 περίπου οργανώσεις και φορείς απορροφούν 500 εκατομμύρια το χρόνο από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, ενώ από 5.000 άλλες οργανώσεις και συνεταιρισμούς υπάρχει αποκλεισμός η απορροφούνται ελάχιστα ποσά .

Η δημόσια τοποθέτηση και κριτική του Πανελληνίου Παρατηρητηρίου σε αυτό το ζήτημα, προφανώς ενοχλεί τις εν λόγω ελίτ και με διάφορους τρόπους προσπαθούν να συκοφαντήσουν τις προθέσεις μας. Δυστυχώς όμως για αυτούς το «Παρατηρητήριο» και οι περιφερειακές του Συμπράξεις δεν χρηματοδοτείται από κανένα δημόσιο πρόγραμμα η ξένο και τα βέλη τους πέφτουν στο κενό. Απευθυνόμαστε στις χιλιάδες μικρές κοινωφελείς οργανώσεις και συνεταιρισμούς και μας υποστηρίζουν ενεργά εκατοντάδες από αυτές.

Ακριβώς επειδή τα δεδομένα της ανισότητας στο πεδίο αυτό είναι προκλητικά μολονότι επιμελώς κρυμμένα από τη γραφειοκρατία που τα χειρίζεται.

Αυτά τα δεδομένα της ανισότητας στην κατανομή των πόρων δεν είναι μόνον μία κοινωνικά άδικη διαχείριση στον χώρο, είναι κυρίως μια αναποτελεσματική πρακτική για την αξιοποίηση του εθελοντισμού, του κοινωνικού κεφαλαίου και του ανθρώπινου δυναμικού που θα προσέδιδε προστιθέμενη αξία στους πόρους που επενδύονται στην κοινωνική οικονομία.

Η προκλητική ανισοκατανομή επίσης δεν είναι μόνο αιτίες της διαφθοράς που παρατηρείται στον χώρο, με πάμπολλα παραδείγματα, είναι και το κύριο εμπόδιο για την κάλυψη του θεσμικού ελλείμματος της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα. Δεν στερεί μόνον πόρους, αλλά στερεί και τη δυνατότητα στο θεσμίζον υποκείμενο της κοινωνίας πολιτών να ενεργοποιήσει την εθελοντική προσφορά και να ενεργοποιηθούν οι χιλιάδες οργανώσεις, οι οποίες στερούνται τα βασικά τους λειτουργικά έξοδα. Συνεχίζεται δηλαδή το ίδιο μοντέλο διαχείρισης που έγινε με τους ολυμπιακούς αγώνες μια πρακτική με την οποία δαπανήθηκαν τεράστια ποσά σε ιδιωτικές εταιρείες για άχρηστες υποδομές στη συνέχεια, ενώ δεν υπήρχε καμία πρόβλεψη πώς οι υποδομές αυτές, αξιοποιώντας το εθελοντικό κεφάλαιο, θα μπορούσαν να καταστούν στη λειτουργικές για ανάγκες της κοινωνίας.

Το συνέδριο με το πνεύμα της συμμετοχικής δημοκρατίας, πρόκειται να καλέσει όλες τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, να στοχαστούν για την ενότητα της κοινωνίας πολιτών με όραμα, με συγκροτημένη θεωρία και στρατηγική για ένα νέο οργανωτικό μοντέλο, το οποίο θα καταλήξει σε συλλογικό θεσμό αυτοοργάνωσης της κοινωνίας πολιτών σε δευτεροβάθμιο επίπεδο.

Η ανάπτυξη της Κοινωνικής οικονομία, προϋποθέτει τον αποκλεισμό της διαμεσολάβησης, είτε αυτή είναι του κράτους είτε της αγοράς. Η διαμεσολάβηση αυξάνει το γραφειοκρατικό και λειτουργικό κόστος κάθε επιχείρησης είτε αυτή είναι δημόσια είτε ιδιωτική. Η γραφειοκρατία επίσης είναι μία μορφή διαμεσολάβησης, πολλές φορές τυραννική όταν διαχειρίζεται πόρους, οι οποίοι προέρχονται από την φορολογία των Ευρωπαίων πολιτών και προορίζονται να επιστρέψουν σε μικρές παραγωγικές επενδύσεις. Είναι προβληματική επίσης καθώς αυξάνει το διαχειριστικό κόστος και απομυζά ένα πολύ μεγάλο μέρος από αυτούς τους πόρους χωρίς αντικειμενικό λόγο.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μία πολιτική οπισθοδρόμηση και χρειάζεται επείγοντως αντιστροφή της πορείας όχι μόνο στα λόγια αλλά και στις πρακτικές. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2012 και εντεύθεν τα προγράμματα για τις μικρές οργανώσεις έχουν εκλείψει, με ελάχιστες εξαιρέσεις κι αυτό είναι εις βάρος ολόκληρου του εθελοντικού κινήματος και της προστιθέμενης αξίας που αυτό συμβάλλει στην κοινωνική οικονομία. Συνήθως, μία οργάνωση που αντλεί πολλά εκατομμύρια το χρόνο δεν έχει περισσότερους εθελοντές από μία οργάνωση με ελάχιστο η καθόλου προϋπολογισμό. Επομένως, δεν υπάρχει κανείς αντικειμενικός λόγος και αξιοκρατικό κριτήριο γι' αυτή την ανισοκατανομή των πόρων που παρατηρείται. Πρόκειται για ένα πελατειακό σύστημα που ζει και βασιλεύει σε κάθε κυβέρνηση από αυτές που κυβέρνησαν τα τελευταία χρόνια, ανεξαρτήτως της εξαγγελίας για τη σημασία της κοινωνικής οικονομίας. Ασφαλώς πρέπει να εξετάζεται η διαχειριστική ικανότητα κάθε κοινωνικής επιχείρησης στα επιδοτούμενα προγράμματα και η αποτελεσματικότητά της αλλά θα πρέπει να υπάρχουν και όρια στο ύψος των επιδοτήσεων σε μια οργάνωση ώστε να μην γίνεται εις βάρος του συνόλου και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το συνέδριο έρχεται να διαυγάσει όλα αυτά τα ζητήματα και να αναδείξει τις πραγματικές προϋποθέσεις και θεσμούς, που είναι αναγκαίοι για τη χώρα. Έρχεται να διαυγάσει και να διαχωρίσει με κανόνες το αυθεντικό από το ψευδεπίγραφο. Αυτή η διαδικασία δεν μπορεί να γίνει από τους λίγους και ενσωματωμένους στις ελίτ, αλλά από όλους και το σύνολο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Οι ληστρικές Ελίτ σε μια κοινωνία είναι ισχυρές όταν οι πολλοί είναι κατακερματισμένοι και διαιρεμένοι. Αντιθέτως όταν οι πολλοί είναι οργανωμένοι και συντεταγμένοι μέσα από θεσμούς και συλλογικότητες, συνεργατικά και καταναλωτικά κινήματα το όφελος είναι συλλογικό και υπέρ της κοινωνίας.

Ο γιγαντισμός των ολίγων είναι ξένο σώμα προς την κοινωνική οικονομία, που σκοπός της είναι να δώσει ευκαιρίες σε όλους και ειδικότερα στους αδύναμους και κοινωνικά αποκλεισμένους.

Ένα ανοικτό συνέδριο για την κοινωνική οικονομία, στο πλαίσιο της συμμετοχικής δημοκρατίας, είναι προς όφελος τω πολλών και φυσικό να το εχθρεύονται τα κλειστά συμφέροντα για τους λίγους.

Γιατί η κοινωνική οικονομία έχει προαπαιτούμενο τη συμμετοχική δημοκρατία, την αυτοοργάνωση των θεσμών συνεργατισμού και τη αυτοδιαχείριση των οικονομικών σχέσεων.

Είναι στην απέναντι πλευρά της συντεχνιακής λογικής και των «κλειστών επαγγελμάτων» ακόμη και αν αυτά μεταμφιέζονται σε «κοινωνικές επιχειρήσεις» και κοινωνικά προγράμματα.

Η κοινωνική Οικονομία είναι ανοικτή σε όλους και ειδικότερα στους ανέργους τους οικονομικά και κοινωνικά αποκλεισμένους και πρεσβεύει την κοινωνικοποίηση της γνώσης.

**Βασίλης Τακτικός*

δημοσιογράφος εκ των συντονιστών του Πανελληνίου Παρατηρητηρίου οκπ

υπεύθυνος επικοινωνίας και εκδόσεων